

Rolnummer 1331

Arrest nr. 114/99
van 21 oktober 1999

A R R E S T

In zake : de prejudiciële vraag over artikel 37 van het decreet van de Franse Gemeenschap van 4 maart 1991 inzake hulpverlening aan de jeugd, gesteld door de Jeugdrechtbank te Luik.

Het Arbitragehof,

samengesteld uit voorzitter M. Melchior en rechter H. Boel, waarnemend voorzitter, en de rechters L. François, J. Delruelle, A. Arts, R. Henneuse en M. Bossuyt, bijgestaan door referendaris R. Moerenhout, waarnemend griffier, onder voorzitterschap van voorzitter M. Melchior,

wijst na beraad het volgende arrest :

*

* *

I. *Onderwerp van de prejudiciële vraag*

Bij vonnis van 17 april 1998 in zake M. Wislez en V. De Clerck tegen P. Hannecart, waarvan de expeditie ter griffie van het Arbitragehof is ingekomen op 23 april 1998, heeft de Jeugdrechtbank te Luik de volgende prejudiciële vraag gesteld :

« Schendt artikel 37 van het decreet van 4 maart 1991 inzake hulpverlening aan de jeugd de artikelen 10, 11 en 22 van de Grondwet, alsmede artikel 8 van het Europees Verdrag voor de Rechten van de Mens, in zoverre het een onderscheid invoert - onder de personen die een beroep kunnen instellen bij de jeugdrechtbank tegen de beslissingen van de directeur van de Dienst voor gerechtelijke bescherming - tussen diegenen die het ouderlijk gezag uitoefenen of de jongere onder hun bewaring hebben en de jongere zelf, en diegenen die in aanmerking zijn genomen als mogelijk gastgezin en die reeds banden met het kind hebben aangeknoopt ? »

II. *De feiten en de rechtspleging in het bodemgeschil*

De verzoekers voor de verwijzende rechter, M. Wislez en zijn echtgenote, V. De Clerck, betwisten de beslissing, genomen door de directeur van de Dienst voor gerechtelijke bescherming (afgekort D.G.B.), waarbij hun de hoedanigheid van gastgezin voor de vijfjarige K. Devahive wordt geweigerd; uit het dossier voor de verwijzende rechter volgt dat de verzoekers de toelating hebben gekregen om tijdens het jaar 1997 regelmatige contacten te hebben met dat kind en die hebben gehad.

Gelet op de bewoordingen waarin artikel 37 van het decreet van 4 maart 1991 het recht van beroep doet ontstaan tegen de toepassingsmodaliteiten van de maatregelen tot individuele hulpverlening, willigt de verwijzende rechter het door de verzoekers geformuleerde verzoek om een prejudiciële vraag in.

III. *De rechtspleging voor het Hof*

Bij beschikking van 23 april 1998 heeft de voorzitter in functie de rechters van de zetel aangewezen overeenkomstig de artikelen 58 en 59 van de bijzondere wet van 6 januari 1989 op het Arbitragehof.

De rechters-verslaggevers hebben geoordeeld dat er geen aanleiding was om artikel 71 of 72 van de organieke wet toe te passen.

Van de verwijzingsbeslissing is kennisgegeven overeenkomstig artikel 77 van de organieke wet bij op 13 mei 1998 ter post aangetekende brieven.

Het bij artikel 74 van de organieke wet voorgeschreven bericht is bekendgemaakt in het *Belgisch Staatsblad* van 20 mei 1998.

Memories zijn ingediend door :

- M. Wislez en V. De Clerck, samenwonende te 4670 Blégny, rue Entre-Deux-Villes 62/6, bij op 22 juni 1998 ter post aangetekende brief;

- de Franse Gemeenschapsregering, Surllet de Chokierplein 15-17, 1000 Brussel, bij op 25 juni 1998 ter post aangetekende brief.

Van die memories is kennisgegeven overeenkomstig artikel 89 van de organieke wet bij op 16 september 1998 ter post aangetekende brieven.

M. Wislez en V. De Clerck hebben een memorie van antwoord ingediend bij op 10 oktober 1998 ter post aangetekende brief.

Bij beschikkingen van 29 september 1998 en 30 maart 1999 heeft het Hof de termijn waarbinnen het arrest moet worden gewezen, verlengd tot respectievelijk 23 april 1999 en 23 oktober 1999.

Bij beschikking van 14 juli 1999 heeft rechter H. Boel, waarnemend voorzitter in functie, de zetel aangevuld met rechter A. Arts.

Bij beschikking van 14 juli 1999 heeft het Hof de zaak in gereedheid verklaard en de dag van de terechtzitting bepaald op 29 september 1999.

Van die beschikking is kennisgegeven aan de partijen en hun advocaten bij op 16 juli 1999 ter post aangetekende brieven.

Op de openbare terechtzitting van 29 september 1999 :

- zijn verschenen :
- . Mr. J. Mottard, advocaat bij de balie te Luik, voor M. Wislez en V. De Clerck;
- . Mr. O. Langlet *loco* Mr. M. Scarcez, advocaat bij de balie te Brussel, voor de Franse Gemeenschapsregering;
- hebben de rechters-verslaggevers R. Henneuse en M. Bossuyt verslag uitgebracht;
- zijn de voornoemde advocaten gehoord;
- is de zaak in beraad genomen.

De rechtspleging is gevoerd overeenkomstig de artikelen 62 en volgende van de organieke wet, die betrekking hebben op het gebruik van de talen voor het Hof.

IV. *In rechte*

- A -

Standpunt van M. Wislez en diens echtgenote

A.1. Ter gelegenheid van een herinnering aan de feiten, merken die partijen met name op dat de beslissing van de directeur van de D.G.B. – die zij betwisten – uitdrukkelijk bepaalt dat de bij de genoemde beslissing betrokken personen «over hun rechten en verplichtingen alsmede over de mogelijkheid tot beroep zullen worden geïnformeerd », personen waaronder M. Wislez en diens echtgenote worden vermeld.

A.2.1. Ten gronde brengen die partijen de arresten van het Hof nrs. 47/96 en 31/98 in herinnering, en de ongrondwettigheden waartoe die arresten hebben besloten : enerzijds, wat betreft de jongere van minder dan 14 jaar, de beperking van het recht van beroep tot de personen die het ouderlijk gezag uitoefenen en diegenen die het kind in rechte en in feite onder hun bewaring hebben; anderzijds, de uitsluiting van de opvangouders van het recht om vrijwillig tussen te komen in een op basis van artikel 38 van het decreet ingezette procedure.

Uit die rechtspraak volgt dat « ieder van de betrokken personen dus ofwel moet kunnen tussenkomen in het kader van een strafrechtelijke procedure, hetzij een beroep moet kunnen instellen in het kader van een burgerlijke procedure ».

Wegens het feit dat de kandidatuur van M. Wislez en diens echtgenote als gastgezin in aanmerking was genomen, dat zij regelmatige contacten hebben aangeknoopt met het kind en dat zij, volgens de directeur van de D.G.B. zelf, betrokken zijn geweest bij de beslissing die zij betwisten, moeten de voornoemde personen als « betrokkenen » worden beschouwd en moet hun het recht worden toegekend die te betwisten. Dit is des te noodzakelijker daar, aangezien het om een klein kind gaat dat in een kinderdagverblijf is geplaatst, de niet-erkenning van dat recht ertoe zou leiden « dat aan een enkele persoon, te dezen de directeur van de D.G.B., de verantwoordelijkheid wordt gelaten in verband met een uiterst belangrijke beslissing vermits zij het leven van een kind betreft en tevens het gezins- en het privé-leven van een of meer personen », wat precies is veroordeeld in het arrest van het Hof nr. 31/98.

A.2.3. In hun memorie van antwoord, merken M. Wislez en zijn echtgenote op dat de Franse Gemeenschap hun recht op beroep zou erkennen indien de opvang hun uitdrukkelijk was toevertrouwd, overwegende dat zij in dat geval het kind feitelijk onder hun bewaring zouden hebben gehad; de voornoemde partijen zijn van oordeel dat diegene die het kind in feite onder zijn bewaring heeft « diegene is die met dat kind een relatie onderhoudt waardoor er affectieve banden ontstaan », en zijn van mening dat zulks onbetwistbaar het geval is wat betreft hun relatie met het kind Kevin, « in de eerste plaats in het kinderdagverblijf en vervolgens thuis ».

Standpunt van de Franse Gemeenschapsregering

A.3.1. Hoewel de Franse Gemeenschapsregering aanneemt dat, gelet op de « positieve contacten » die de verzoekers voor de verwijzende rechter met het kind onderhouden, zij als « leefgenoten » van het kind kunnen worden beschouwd, in de zin van het decreet - dit wil zeggen als « personen waaruit het familiaal milieu van de jongere bestaat » -, doet ze echter opmerken dat zij over dat kind noch het ouderlijk gezag uitoefenen, noch het in rechte of in feite onder hun bewaring hebben. De verwijzing naar het arrest van het Hof nr. 47/96 is bijgevolg niet relevant.

Volgens de Franse Gemeenschapsregering, trachten M. Wislez en zijn echtgenote de hoedanigheid van gastgezin – waarbij hun de feitelijke bewaring van het kind zou zijn toevertrouwd, wat niet het geval is – en die van kandidaten voor een dergelijke hoedanigheid gelijk te stellen.

A.3.2. Volgens die partij « is het niet artikel 37 van het decreet dat de discriminatie veroorzaakt. De verzoekers bevinden zich in een verschillende situatie dan die welke wordt bedoeld in het decreet vermits zij niet als gastgezin werden erkend ».

- B -

B.1.1. De door de Jeugdrechtbank te Luik gestelde prejudiciële vraag heeft betrekking op artikel 37, eerste lid, van het decreet van de Franse Gemeenschap van 4 maart 1991 inzake hulpverlening aan de jeugd.

Die bepaling luidt :

« De jeugdrechtbank neemt kennis van de betwistingen betreffende de toestemming in, de weigering van of de nadere regels voor de toepassing van een individuele hulpverlenende maatregel, die vóór haar worden gebracht hetzij door één van de personen die de ouderlijke macht uitoefenen of die de jongere in rechte of in feite onder hun bewaring hebben, hetzij door de jongere boven de leeftijd van veertien jaar. De jeugdrechtbank maakt een einde aan de betwisting door de partijen tot overeenstemming te brengen. »

B.1.2. Volgens de verwijzende rechter stelt die bepaling een verschil in behandeling in onder de personen die over het ouderlijk gezag beschikken ten aanzien van de jongere, hem onder hun bewaring hebben en de jongere zelf, enerzijds, en de personen die in aanmerking zijn genomen als mogelijk gastgezin en die reeds banden met het kind hebben aangeknoopt, anderzijds, in zoverre, in tegenstelling tot eerstgenoemden, laatstgenoemden het recht wordt ontzegd een beroep in te stellen voor de jeugdrechtbank tegen de beslissingen van de directeur van de Dienst voor gerechtelijke bescherming (afgekort D.G.B.); het is betreffende dat verschil in behandeling dat de verwijzende rechter het Hof heeft gevraagd de bestaanbaarheid ervan met de artikelen 10, 11 en 22 van de Grondwet en met artikel 8 van het Europees Verdrag voor de Rechten van de Mens te beoordelen.

B.2. De artikelen 10 en 11 van de Grondwet hebben een algemene draagwijdte. Zij verbieden elke discriminatie, ongeacht de oorsprong ervan : de grondwettelijke regels van de gelijkheid en de niet-discriminatie zijn toepasselijk ten aanzien van alle rechten en vrijheden.

Volgens artikel 22 van de Grondwet in samenhang gelezen met artikel 8 van het Europees Verdrag voor de Rechten van de Mens, heeft eenieder recht op eerbiediging van zijn privé-leven en zijn gezinsleven. Die bepalingen garanderen het genot van dat recht, zowel ten aanzien van de ouders als ten aanzien van de kinderen. Zij zijn ook toepasselijk op de betrekkingen tussen een kind en zijn opvangouders.

B.3. De beperking van het recht op beroep tot de « personen die de ouderlijke macht uitoefenen of die de jongere in rechte of in feite onder hun bewaring hebben » alsmede tot de jongere die zelf meer dan veertien jaar oud is, werd verantwoord als volgt (*Parl. St.*, Franse Gemeenschapsraad, nr. 165, 1990-1991, nr. 1, p. 27) :

« Die personen vallen niet volledig samen met de personen wier schriftelijke toestemming vereist is krachtens artikel 7 : het leek immers van wezenlijk belang ook de personen die met het ouderlijk gezag zijn bekleed of die de jongere in rechte onder hun bewaring hebben, de mogelijkheid te bieden een maatregel te betwisten waartoe de adviseur heeft beslist, met de schriftelijke toestemming van de jongere van meer dan veertien jaar of van de persoon die de jongere in feite onder zijn bewaring heeft. Om te voorkomen dat de rechtbank overbelast wordt, hetgeen schadelijk zou zijn voor eenieder, is het enkel de personen die beschikken over een recht over het kind - ouderlijk gezag, bewaring in rechte, wat de ouders uitsluit die volledig uit het

ouderlijk gezag zijn ontzet - toegestaan om de betwisting voor de jeugdrechtbank te brengen, afgezien van de personen bedoeld in artikel 7, eerste lid. »

B.4.1. Het is niet onredelijk om, enerzijds, te vermoeden dat de in artikel 37 vermelde personen in de meeste gevallen het best kunnen oordelen of het in het belang van het kind is dat een beroep wordt ingesteld en, anderzijds, te willen voorkomen dat de jeugdrechtbank overbelast wordt.

B.4.2. Artikel 37 volstaat evenwel niet om in alle gevallen de bescherming van de minderjarige jonger dan veertien jaar te verzekeren. De personen die erin zijn aangewezen om hem te vertegenwoordigen kunnen ervan afzien de zaak voor de rechtbank te brengen, met name omdat zij een belang hebben dat strijdig is met dat van de minderjarige. In dat geval zouden beslissingen die strijdig zijn met het belang van het kind zonder jurisdictionele controle kunnen blijven.

B.5.1. De verwijzende rechter vraagt aan het Hof of het bestaanbaar is met het beginsel van gelijkheid en niet-discriminatie dat een recht op beroep tegen de beslissingen van de directeur van de D.G.B. wordt geweigerd aan personen die « in aanmerking zijn genomen als mogelijk gastgezin en die reeds banden met het kind hebben aangeknoopt ».

B.5.2. De rechter merkt op dat, te dezen, het statuut van gastgezin is geweigerd aan « niet officieel erkende 'kandidaten gastgezin', maar die in werkelijkheid verscheidene positieve contacten hebben gehad met het kind ».

B.6. Het Hof, dat uitspraak doet over een prejudiciële vraag, moet zich uitdrukken betreffende een algemene norm en niet alleen betreffende het bijzondere geval dat aanhangig is bij de verwijzingsrechter die de vraag formuleert. Doordat hij aan het Hof vraagt te zeggen of het decreet de personen « die in aanmerking zijn genomen als mogelijk gastgezin en die reeds banden met het kind hebben aangeknoopt » discrimineert terwijl hij bovendien erop wijst dat de in het geding zijnde personen « niet officieel erkende 'kandidaten gastgezin' [zijn], maar die in werkelijkheid verscheidene positieve contacten hebben gehad met het kind », stelt de verwijzingsrechter het Hof niet ertoe in staat op voldoende duidelijke wijze de categorie van gevallen af te bakenen waarvoor het decreet de Grondwet zou schenden.

Om die redenen,

het Hof

zegt voor recht :

De vraag behoeft geen antwoord.

Aldus uitgesproken in het Frans en het Nederlands, overeenkomstig artikel 65 van de bijzondere wet van 6 januari 1989 op het Arbitragehof, op de openbare terechtzitting van 21 oktober 1999.

De wnd. griffier,

De voorzitter,

R. Moerenhout

M. Melchior